

Työn rakenne

Maailmakansalaisen kypsyyskokeessa tekijä valitsee tarkasteltavaksi itseään kiinnostavan aiheen, jolla on globaaleja ulottuvuuksia. Kulttuurikysymykset, ihmisoikeudet, suvaitsevaisuus sekä ympäristö- ja kehityskysymykset ovat esimerkkejä soveltuvista aihealueista. Tarkemmat sisällölliset rajaukset tekijä päättää itse.

Maailmankansalaisen kypsyyskoe koostuu neljästä osa-alueesta: päiväkirjasta, tutkimusosuudesta, toiminnasta ja itsearviointista.

1. Päiväkirja

Maailmankansalaisen kypsyyskokeen tekeminen alkaa päiväkirjasta, jota pidetään koko projektin ajan. Päiväkirjan ensimmäinen merkintä on työn aloittamispäivä ja viimeinen työn lopettamispäivä.

Prosessin ajan päiväkirjaan kirjataan havaintoja työn etenemisestä, omasta oppimisesta, työn herättämistä ajatuksista, sekä pidetään kirjaa median valitusta aiheesta välittämästä tiedosta. Päiväkirjaan kerätään mielenkiintoisia uutisia ja artikkeleita, lisäksi siihen kirjataan uutisoinnin herättämät omat kommentit.

Mediaa seuratessa on hyvä muistaa kriittinen medianlukutaito. Päiväkirjaan voi merkitä pohdintoja median välittämistä viesteistä, siitä kuka artikkelissa puhuu ja ketä näytetään kuvissa. Eriyisen mielenkiintoista on miettiä mitä ei näytetä tai kerrota, ja miksi? Omien ajatusten analysointi on tärkeä osa päiväkirjaa.

Päiväkirja kirjoitetaan joko erilliseen vihkoon kuulakärkikynällä selkeällä käsialalla tai se koostetaan tietokoneella kirjalliseksi osioksi MKK-työtä. Päiväkirjan voi koostaa myös cd-romille. Tärkeää on muistaa päiväkirjan selkeys ja käytettyjen mediaotteiden asianmukainen dokumentointi. Mikäli päiväkirja koostetaan tietokoneella, voi käytetyt artikkelit skannata osaksi päiväkirjaa. Vihkoon koostettaessa mediaotteista liitetään mukaan kopiot.

2. Tutkimusosuus

Tutkimusosuudessa valittua aihetta kartoitetaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisista näkökulmista, tietolähteistä ja tietoympäristöistä. Aihetta tutkitaan sekä kansainvälisestä, kansallisesta, paikallisesta että henkilökohtaisesta näkökulmasta.

Tavoitteena on hahmottaa:

A. Tutkittavan aiheen taustalla vaikuttava **kansainvälinen** todellisuus ja ne globaalit tekijät, jotka eivät välttämättä näy oppikirjoissa tai ylitä valtamedian uutiskynnystä.

B. Aiheen ulottuvuudet **kansallisella** tasolla, Suomen näkökulmasta. Millaista tietoa ja näkemyksiä lait, ulkopoliittiset kannanotot ja linjaukset, sisäpoliittiset suuntaviivat, koulutus- ja tutkimuspolitiikka, kansalaisjärjestöt, taide tai media heijastavat valitusta aiheesta? Miten se ilmenee suhteutettuna kansainvälisen tietoympäristön välittämään kuvaan?

C. Paikallinen ulottuvuus valittuun aiheeseen. Tässä osiossa tarkastellaan faktatietoja enemmän valitun aiheen herättämiä tuntemuksia, asenteita ja mielikuvia. Tietoa kannattaa kerätä havainnoimalla ympäröivää yhteiskuntaa, oman paikkakunnan tai koulun näkemyksiä sekä keräämällä tietoa esimerkiksi haastatteluin. Mikäli tietoa ei löydy tai jos ihmisillä ei ole mielipidettä, on sekin kannanotto, josta voi vetää johtopäätöksiä. Osion tavoitteena on harjaannuttaa opiskelijaa arvioimaan tunteiden, asenteiden ja uskomusten vaikutuksia ihmisten käsityksiin ja heidän toimintaansa.

D. Henkilökohtainen eli yksilön oman tiedon ja kokemuksen ympäristö. Työn tekijän suhde tutkittavaan aiheeseen muodostuu vähitellen työn edetessä. Kun tietoa kertyy eri lähteistä, alkaa myös kokonaiskuva hahmottua. Syntyy mielipiteitä ja näkemyksiä. Jokaisella ihmisellä on myös oma yksilöllinen tietoympäristönsä, joka koostuu aikaisemmin omaksutusta tiedosta ja kokemuksista. Tämä yksilöllinen tieto heijastuu päiväkirjan sivuille.

Tiedonhaku

Tutkimusosuuden tekemisistä varten materiaalia kannattaa hankkia erilaisista lähteistä ja eri tavoin. Kirjastot, julkaisut ja Internet ovat hyviä paikkoja aloittaa. Myös yliopistojen ja järjestöjen tutkimukset, YK:n laatimat julkaisut, kansainväliset sopimukset ja aiheeseen liittyvät erikoisselvitykset ovat erinomaisia lähteitä.

Lähdekritiikki on tärkeä osa tutkimusosuutta. On hyvä pohtia kuka käytetyissä lähteissä puhuu ja onko sanoman muotoon taustalla vaikuttaneita syitä. Myös eri tietolähteiden ominaispiirteiden tunnistaminen on osa tutkimusosuutta. Kommentit voi kirjata päiväkirjaan.

Tutkimusosuutta voi täydentää **opintokäynnein** tai **haastatteluin**. Erilaiset virastot, järjestöt, tutkimuslaitokset ja yritykset ovat hyviä opintokäyntien kohteita.

Lähteiden merkitseminen

Käytetyt lähteet, samoin haastateltavien nimet tai opintokäyntien kohteet tulee merkitä asianmukaisesti lähdeluetteluun. Myös Internet-aineisto sekä kuvien lähteet tulee merkitä. Perussääntönä on, että kenenkään toisen kirjoittamaa, sanomaa tai julkaisemaa ei tule esittää omissa nimissään, vaan lähde on aina mainittava. Suorat lainaukset tulee merkitä välittömästi tekstin yhteyteen alaviitteellä, kuvien lähdetiedot merkitään kuvan alle. Muut lähdemateriaalitiedot merkitään tutkimusosuuden loppuun lähdeluetteluun.

Lähteiden jaottelu

Kirjalliset lähteet:

- teoksen tai artikkelin nimi
- tekijä(t)
- kustantaja tai julkaisija

- painovuosi ja painopaikka
- mikäli kyseessä on artikkeli, joka on osa laajempaa julkaisua, mainitse teostiedot myös julkaisusta (esim. *Maija Maailmankansalainen: Miten merkitsen lähteet? teoksessa Jari Järjestelijä: Lähdemerkinnät. Suomen YK-liitto, 2008, Helsinki*)

Sanomalehtiartikkelit:

- artikkelin kirjoittaja
- julkaisija
- päivämäärä

Internet-lähteet:

- Internet-sivun osoite
- päivämäärä, jolloin tieto löydetty

Kuvat:

- kuvan ottajan nimi
- kuvan ottamisen ajankohta
- aineisto, josta kuva otettu (artikkeli, julkaisu, Internet kts. ohjeet yllä)

Opintokäynnit

- paikka
- ajankohta
- ketä tavattu

Haastattelut

- haastateltavan nimi
- haastattelun teema tai otsikko
- haastattelun ajankohta
- haastatteli(t)

Tutkimusosuuden lopputuote on useimmiten kirjallinen esitys valitusta aiheesta. Se voi olla myös kooste eri tutkimusmenetelmien tuloksista, kuten haastatteluista ja artikkelireferaateista. Tärkeää on dokumentoida tutkimusosuus huolellisesti ja selkeästi.

Tutkimusosuuden lopputuotteen voi koota cd-romille tai kirjalliseksi esitykseksi. Kirjallinen esitys tulee kirjoittaa tietokoneella.

3. Toiminta eli tiedon jakaminen

Hankitun tiedon käyttäminen ja jakaminen on merkittävä osa maailmankansalaisen kypsyyskoetta. Tavoitteena on välittää kokeen aikana kerättyä tietoa muille. Toimintaosuus voi olla tiedottamista, opettamista, yrittäjyyttä tai taidetta. Se voi olla esimerkiksi esitelmä luokassa, näyttely koulun kirjastossa, artikkeli paikallislehdessä tai aiheen ympärille rakennettu näytelmä.

Toimintaa ei tarvitse tehdä yksin, sen voi tehdä toisen kypsyyskokeen suorittajan kanssa yhdessä tai ulkopuolisen avustuksella.

Toimintaosiosta laaditaan kirjallinen kuvaus, jossa toteutettu toiminta esitellään. Tärkeää on muistaa mainita mitä tehtiin ja missä, mahdolliset muut osallistujat, toiminnasta saatu palaute sekä suorittamiseen liittyvät omat pohdinnat.

4. Itsearviointi

Oman työskentelyn arviointi on viimeinen vaihe Maailmankansalaisen kypsyyskoetta. Työn valmistuttua tehdään kirjallinen itsearviointi, jossa prosessin kulkua, sen eri vaiheita ja omaa oppimista arvioidaan analyttisesti. Itsearviointia tehdessä on hyvä lukea uudestaan päiväkirjaa ja muistella miltä työn tekeminen eri vaiheissaan tuntui.

Pohdittavia kysymyksiä ovat muun muassa:

- Miten ja miksi valitsit juuri oman teemasi? Miksi se on sinulle tärkeää?
- Mitä kokeen suorittaminen opetti? Mitä opit tiedollisesti? Miten tietosi lisääntyivät kansainvälisesti, kansallisesti, paikallisesti ja henkilökohtaisesti? Havaitsitko muutoksia näkemyksissäsi tai asenteissäsi?
- Mitä opit itsestäsi prosessin aikana? Mitä opit itsestäsi itsenäisenä opiskelijana?
- Mitkä olivat työn tekemisen hankalimmat / mukavimmat vaiheet ja hetket?
- Miten työn eteneminen sujui? Oliko työn etenemisessä esteitä? Jos oli, niin millaisia? Mistä ne mahdollisesti johtuivat? Miten ratkaisit ongelmalliset tilanteet? Miten käsittelit ristiriitaista tietoa tai omia tunteitasi?
- Miltä työn eri osa-alueet tuntuivat? Mikä oli helpointa / vaikeinta? Miksi?
- Mistä löysit tietoa? Miten valitsit tiedonhankinnan kanavat ja lähteet? Oliko sen hyödyntäminen ongelmaton? Osoittautuivatko jotkin tietolähteet yksipuolisiksi tai epäluotettaviksi. Miksi?
- Miltä työn tekeminen tuntui kokonaisuudessaan? Mihin olisit kaivannut apua ja tukea?
- Mitä haluaisit tehdä vastaisuudessa kokemuksesi perusteella?
- Millaisia ohjeita haluaisin antaa niille, jotka ovat aloittamassa maailmankansalaisen kypsyyskokeen tekemisen?

Pohdi vielä lopuksi:

– Miltä minusta nyt tuntuu kun työ on tehty?

– Ketä haluaisit kiittää tuesta ja avusta, jota sait työn tekemisen aikana?

